

Spis treści

Uwagi wstępne ♦ 9

♦ Część I

Numizmat *in se*, jego twórcy, władza i historia

♦ Rozdział 1

Narzędzia, ludzie i bogowie

1.1. Tworzenie monet — *Illviri monetales* aaaff i inni ♦ 19

1.2. *Familia monetalis* ♦ 24

1.3. Tworzenie monet — świadectwa ikonograficzne ♦ 30

1.4. Moneta w ikonografii numizmatycznej ♦ 36

♦ Rozdział 2

Moneta, władza i historia

2.1. Król Servius „*primus signavit aes*” ♦ 44

2.2. „Czemu na monecie jest okręt, z drugiej strony — dwugłowiec?” ♦ 50

2.3. Antyczni o znaczeniu wyobrażeń monetarnych ♦ 54

2.4. Na antypodach ideologii imperialnej albo antycesarski pastisz ♦ 61

♦ Część II

Tworzenie wyobrażenia numizmatycznego

♦ Rozdział 1

Przekształcanie słowa w obraz — określanie jego tematu

- 1.1. Zdarzenie i temat — ich wybór i charakterystyka ♦ 67
 - ♦ *Bellum* ♦ 68
 - ♦ *Pax* ♦ 69
- 1.2. Inskrypcja — treść i konstrukcja ♦ 70
 - ♦ Idee, czyny i ich protagonista ♦ 73
- 1.3. Ikonografia i inskrypcja — konfiguracje strukturalne, współzależność i rozłączność ♦ 75
 - ♦ Inskrypcja i ikonografia — „konsonans” ♦ 78
 - ♦ Inskrypcja i ikonografia — „dysonans”? ♦ 80

♦ Rozdział 2

Obraz — nadawanie kształtu

- 2.1. „Retoryka” wizualna i „zaprogramowane” obrazy ♦ 83
- 2.2. Personifikacje ♦ 85
 - 2.2.1. „Alegoryczne personifikacje”: *abstracta* i *virtutes* ♦ 86
 - 2.2.2. Personifikacje geograficzne: *imagines provinciarum mundi* ♦ 90
- 2.3. Klasyfikacja elementów (i) wyobrażeń numizmatycznych ♦ 95
- 2.4. Sposoby i modele kodowania treści ideowych w wyobrażeniach numizmatycznych ♦ 98
- 2.5. Program ikoniczny, kompozycja i system zhierarchizowany ♦ 101
 - ♦ Hierarchia ♦ 102
 - ♦ Detal ♦ 103

♦ Rozdział 3

Topika, oryginalność — nowatorstwo wyobrażeń numizmatycznych

- 3.1. System semantyczny i *topoi* ikonograficzne ♦ 106
- 3.2. *Koinè* ikonograficzna ♦ 108
 - ♦ Cezar i słoń. Adaptowanie obrazu i akceptacja władzy rzymskiej ♦ 110
 - ♦ Rzymianie anektują wilczycę. Typizacja przestrzenno-kulturowa obrazów ♦ 112
 - ♦ Tryumfator w kwadrydze. Jeden pomysł ikonograficzny — funkcja czasu ♦ 115
- 3.3. *Curiosa* typologiczno-ikonograficzne ♦ 117
 - ♦ *Curiosum* ♦ 118
 - ♦ *Hapax* ikonograficzne ♦ 120
- 3.4. Błędy, osobliwości i omyłki typologiczno-ikonograficzne ♦ 121

♦ Część III

(Od)czytanie, czyli (z)rozumienie wyobrażenia numizmatycznego

♦ Rozdział 1

Niejednoznaczność: *mimesis*, fantazja i symbolizm wyobrażeń numizmatycznych

- 1.1. Symbolizm treści numizmatycznych ♦ 125
- 1.2. Polisemia treści numizmatycznych ♦ 126
- 1.3. Konotacje pierwotne i wtórne ♦ 129

♦ Rozdział 2

Konwenanse i sztuka krytyki

- 2.1. Czytelność wyobrażenia i ranga jego elementów: *środek* i *passe-partout* ♦ 133
- 2.2. Umowa — „czytanie” stron numizmatów ♦ 137
- 2.3. Symbolika i realizm, umowność i dosłowność
Przykład typów architektonicznych ♦ 141

♦ Rozdział 3

Analiza materiału numizmatycznego: metody, sposoby, procedury

- 3.1. Motywy topiczne i nieoryginalne a motywy niebanalne i indywidualne — selekcja ♦ 145
- 3.2. Rewersy — liczby typów i hierarchia wartości ♦ 149
- 3.3. Rewersy — grupy i kategorie tematyczne ♦ 155
 - ♦ Cesarski „sztafaż” ♦ 159
- 3.4. Moneta i aspekty ikonologii ♦ 163
- 3.5. Procedury badawcze w interpretowaniu numizmatów rzymskich ♦ 167

♦ Część IV

Numizmat, Sztuka i Historia

♦ Rozdział 1

Numizmatyczne portrety Rzymian

- 1.1. Przedstawienia w mennictwie w dobie republiki ♦ 173
- 1.2. Przedstawienia awersowe numizmatów w dobie cesarstwa ♦ 177

♦ Rozdział 2

Rzymianie i ich świat w świetle wyobrażeń numizmatycznych Zarys

- 2.1. Treści monet republikańskich ♦ 186
- 2.2. Aspekty ideologiczne w mennictwie imperialnym ♦ 193
- 2.3. Prowincjonalne horyzonty — treści mennictwa prowincjonalnego ♦ 203

♦ Rozdział 3

Numizmaty i Sztuka

- 3.1. „Przenośne Muzeum Sztuk Pięknych” ♦ 210
- 3.2. „Protomoneta” ♦ 218
- 3.3. „Ars et Historia in Nummis osculae sunt” ♦ 222

♦ Rozdział 4

Aspekty poznawcze wyobrażeń numizmatycznych

- 4.1. Numizmaty i wspólnota polityczno-społeczna imperium ♦ 227
- 4.2. Numizmatyczny panegiryk na cześć Rzymian i porządku rzymskiego ♦ 232
- 4.3. Numizmat, *memoria* i *damnatio memoriae* ♦ 235
- 4.4. Numizmat, *memoria*, *res gestae* i *monumentum* ♦ 243
- 4.5. Treści numizmatyczne i historia społeczna ♦ 249
- 4.6. Treści numizmatyczne: *res cotidianae* ♦ 252

Uwagi końcowe ♦ 257

Bibliografia ♦ 261

Wykaz skrótów ♦ 293

Indeksy

- Indeks 1.** Postacie historyczne, bóstwa, herosi, postacie mitologiczne i personifikacje pojęć abstrakcyjnych ♦ 299
- Indeks 2.** Autorzy antyczni i późnoantyczni wraz z informacją o ich dziełach ♦ 311
- Indeks 3.** Autorzy i współtwórcy (średniowieczni, nowożytni i współcześni) ♦ 315

Wykaz ilustracji, tabel i wykresów ♦ 325

Résumé ♦ 329

Summary ♦ 333